

DỰ ÁN NÂNG CAO NĂNG LỰC CÁN BỘ VÀ QUẢN LÝ HỆ THỐNG ĐÀO TẠO THỐNG KÊ VIỆT NAM: Một số kết quả bước đầu

Th.S Nguyễn Văn Đoàn

Với các mục tiêu: Xây dựng năng lực cho cán bộ thống kê của Chính phủ Việt Nam, tăng cường quan hệ hữu nghị Việt Nam- Hàn Quốc và góp phần phát triển kinh tế - xã hội Việt Nam, Dự án “Nâng cao năng lực cán bộ và quản lý của Hệ thống đào tạo thống kê Việt Nam” giữa Cơ quan Thống kê Hàn Quốc (KOSTAT) với Tổng cục Thống kê Việt Nam (GSO) đã được hình thành từ cuối năm 2012, đến nay Dự án đã thu được những kết quả ban đầu rất có ý nghĩa về phát triển nguồn nhân lực của GSO nói riêng và phát triển quan hệ hợp tác song phương giữa KOSTAT với GSO, hơn thế nữa là tình hữu nghị giữa hai quốc gia Việt Nam – Hàn Quốc ngày càng phát triển. Bài viết này giới thiệu một số kết quả quan trọng ban đầu của Dự án.

Lớp thống kê kinh tế, tổ chức tại Deajeon, Hàn Quốc (7/2013)

Lớp giảng viên tương lai, tổ chức tại Deajeon, Hàn Quốc (10/2013)

Thực hiện Dự án nói trên, KOSTAT đã tiếp nhận gần 50 công chức đang làm việc tại các Vụ, Viện, Trường, Cục Thống kê của GSO sang học tập tại Trung tâm Đào tạo Thống kê (STI)¹ của Hàn Quốc. Lớp học đầu tiên về Thống kê kinh tế được tổ chức vào tháng 7/2013 với 15 học viên. Lớp thứ 2 dành cho lãnh đạo cao cấp được tổ chức vào

¹ Trung tâm Đào tạo Thống kê Hàn Quốc đặt tại thành phố Daejeon, cách Thủ đô Seoul 150 km

tháng 8/2013 với 8 học viên. Lớp thứ 3 về Thống kê xã hội được tổ chức vào tháng 9/2013 với 15 học viên. Lớp dành cho các giảng viên tương lai được tổ chức vào tháng 10/2013 với hơn 15 học viên. Có thể nói, đây là Dự án đầu tiên hỗ trợ GSO đã đào tạo được số lượng học viên đông nhất chỉ trong thời gian 03 tháng (từ tháng 8 đến tháng 10/2013). Các công chức được tham dự các lớp học này không chỉ là cơ hội tốt để tiếp cận kiến thức thống kê mới, những kinh nghiệm tốt của Hàn Quốc, mà còn học được cách học và làm việc rất chuyên nghiệp của các bạn đồng nghiệp Hàn Quốc (xem Một số nội dung thu hoạch của Lớp thống kê kinh tế ở cuối bài này). Hy vọng rằng, với những kiến thức, kinh nghiệm, kỹ năng... thu nhận được từ các lớp học này sẽ được các học viên phát huy tốt nhất ở Việt Nam và sẽ trở thành những “đầu tàu” để kéo toàn bộ các “toa tàu” đang ì ạch chuyển động của thống kê Việt Nam.

Song song với việc mở các lớp đào tạo tại Hàn Quốc, Dự án đã trang bị tại Viện Khoa học Thống kê (KHTK) một phòng học máy tính (Phòng Lab). Đây là phòng học đa năng được thiết kế cho 20 học viên với hệ thống trang thiết bị hiện đại như: Hệ thống máy vi tính, bảng điện tử thông minh, máy chiếu, máy quay, máy in màu, phần mềm bản quyền SPSS 22.0 cùng một hệ thống quản lý học viên rất khoa học và thuận tiện. Kiến trúc Phòng Lab cũng được thiết kế, thi công theo đúng tiêu chuẩn của Hàn Quốc. Đây sẽ là nơi tổ chức các khóa đào tạo phân tích dữ liệu thống kê bằng phần mềm SPSS, giúp nâng cao chất lượng nguồn nhân lực thống kê nói riêng và chất lượng thống kê nói chung. Phòng Lab

được lắp đặt hoàn hảo là thành quả xứng đáng sau một quá trình chuẩn bị miệt mài và công phu của cả hai bên. Đặc biệt, là những chuyên công tác của các chuyên gia Hàn Quốc.

Kiểm tra công tác lắp đặt thiết bị Phòng Lab tại Viện KHTK

Hiện tại, đang có 01 chuyên gia dài hạn làm việc tại GSO từ tháng 10/2013, nhằm giúp GSO về hoạt động đào tạo nguồn nhân lực thống kê. Theo kế hoạch, chuyên gia sẽ làm việc 01 năm tại GSO về phát triển văn hóa học liên tục, đào tạo nâng cao về thiết kế mẫu, phân tích dữ liệu thống kê... Tháng 11/2013, Viện KHTK phối hợp với Vụ Tổ chức cán bộ của Tổng cục, tổ chức 02 lớp học (thiết kế mẫu điều tra; phân tích thống kê) tại Viện KHTK, chuyên gia này sẽ là giảng viên chính của 02 lớp này.

Kế hoạch tiếp theo, Dự án sẽ giúp GSO biên soạn một số chương trình, bài giảng về kiến thức thống kê nâng cao; tổ chức một số khóa đào tạo tại Việt Nam; lựa chọn một số công chức trẻ, có trình độ tiếng Anh tốt để đào tạo một trình độ thạc sỹ, tiến sỹ tại Hàn Quốc.

Một số nội dung thu hoạch của Lớp thống kê kinh tế

Chương trình học Lớp thống kê kinh tế, gồm 3 nội dung chính: i) Trình bày Báo cáo cá nhân của học viên; ii) Giới thiệu một số lĩnh vực về thống kê kinh tế của KOSTAT; iii) Trình bày kế hoạch hành động của từng học viên.

i) Trình bày báo cáo cá nhân của học viên: Mỗi học viên đều được yêu cầu chuẩn bị báo cáo cá nhân ở trong nước và gửi tới STI trước khi sang Hàn Quốc tham gia lớp học. Báo cáo này bao gồm các nội dung: Giới thiệu bản thân; vị trí, vai trò và nhiệm vụ chính của đơn vị nơi học viên công tác; những mong muốn từ lớp học... Học viên trình bày báo cáo cá nhân của mình trước lớp do ngài Viện trưởng STI trực tiếp điều hành.

ii) Giới thiệu một số lĩnh vực về thống kê kinh tế của KOSTA: Phần lớn thời gian của lớp học dành để giới thiệu một số chủ đề về thống kê kinh tế của KOSTA, như thống kê công nghiệp, thống kê thương mại dịch vụ, thống kê giá, điều tra kinh tế, dịch vụ thống kê, xã hội hóa thống kê... Các giảng viên đến từ KOSTAT và một số trường Đại học của Hàn Quốc.

iii) Kế hoạch hành động của học viên: Các học viên được chia thành nhóm nhằm xây dựng kế hoạch hành động của mình để áp dụng những kiến thức và kinh nghiệm từ lớp học này. Kế hoạch này được trình bày tại lớp học, do ngài Viện trưởng STI chủ trì. Kế hoạch này được các học viên hoàn thiện sau khi trở về nước và gửi lại STI.

Một số chủ đề chính

(1) Hệ thống thống kê Hàn Quốc: Thống kê Hàn Quốc được tổ chức theo mô hình thống kê phân

tán, Ngoài KOSTAT (tương đương GSO ở Việt Nam), Hàn Quốc còn có 120 cơ quan thống kê khác nhau (Thống kê của Bộ, thống kê của các tổ chức phi chính phủ...). Trong tổng số hơn 900 loại thống kê, nhưng KOSTAT chỉ sản xuất hơn 60 loại thống kê, một số chỉ tiêu thống kê quan trọng không do KOSTAT thu thập, biên soạn, mà do cơ quan thống kê khác biên soạn, chẳng hạn, GDP do Ngân hàng Nhà nước Hàn Quốc biên soạn.

Hệ thống tổ chức của KOSTAT: Ngoài bộ phận phát ngôn của Tổng cục trưởng và đơn vị kiểm toán và thanh tra, KOSTAT tổ chức rất gọn nhẹ, gồm 9 đơn vị cấp Vụ, 5 cơ quan thống kê vùng, và 49 đơn vị cấp tiểu vùng (trong khi Hàn Quốc có 16 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương).

Ủy ban thống kê quốc gia Hàn Quốc là Cơ quan ngang cấp Bộ, do Bộ trưởng Bộ Tài chính và Chiến lược làm chủ tịch. Ủy ban có 30 thành viên đến từ các cơ quan và tổ chức khác nhau.

(2) Viện Đào tạo Thống kê Hàn Quốc (STI) là một trong 9 đơn vị thuộc KOSTAT, Viện được cơ cấu thành 2 ban: Ban Kế hoạch đào tạo; Ban Quản lý đào tạo, mỗi Ban lại được cơ cấu thành 4 bộ phận. Ban Kế hoạch đào tạo có 4 bộ phận: Kế hoạch đào tạo, Hỗ trợ hành chính, Hợp tác đào tạo, Dịch vụ chung. Ban Quản lý đào tạo có 4 bộ phận: Quản lý chung, Giáo dục chung, Giáo dục chuyên ngành, đào tạo trực tuyến. Điểm đặc biệt nhất của STI là cơ sở vật chất rất hiện đại (Trụ sở rộng rãi, khang trang; trang thiết bị đồng bộ, hiện đại), ngoài các phòng học, thư viện hội trường, STI còn có cả phòng tập thể hình, phòng nghỉ tương đương khách sạn 3 sao và căn tin, phục vụ học viên ăn, nghỉ ngơi, giải trí.

(3) Thông kê kinh tế của Hàn Quốc: Chủ đề này tập trung vào các lĩnh vực thông kê: Khai khoáng và chế tạo; Điều tra đơn nhận hàng; Chỉ số đầu tư trang thiết bị; Điều tra đơn đặt hàng xây dựng; Điều tra kết quả xây dựng; Chỉ số giá tiêu dùng; Điều tra thương mại bán buôn, bán lẻ; Điều tra dịch vụ; Tổng điều tra kinh tế.

(4) Điều tra chọn mẫu: Chủ đề này tập trung giới thiệu 4 loại sai số điều tra mẫu (sai số phạm vi, sai số chọn mẫu, sai số không trả lời, sai số đo lường) và kỹ thuật xác định dàn mẫu và tính quyền số.

(5) Phân tích và dự báo: Chủ đề này tập trung giới thiệu cách sử dụng phần mềm SPSS, thực hành phân tích hồi quy đơn giản, phân tích chuỗi thời gian.

(6) Dịch vụ thông tin thông kê và xã hội hóa thông kê: KOSTAT phổ biến thông tin thông kê qua 4 hệ thống bao gồm: MDSS (40 loại số liệu Số liệu vĩ mô được cung cấp); SGIS (thông tin địa lý); KNI (chỉ tiêu thông kê chính); KOSIS (Hệ thống cung cấp số liệu vĩ mô). Điều đặc biệt của dịch vụ thông tin thông kê Hàn Quốc là “Hệ thống thông tin thông kê phân tán trong Hệ thống thông kê tập trung”, có nghĩa là KOSTAT là cơ quan thông kê quốc gia cung cấp các dữ liệu thông kê của 120 cơ quan, tổ chức thông kê khác thu thập và biên soạn. Hay nói khác, 120 cơ quan tổ chức thông kê khác của Hàn Quốc có trách nhiệm chuyển dữ liệu thông kê do cơ quan, tổ chức mình thu thập cho KOSTAT làm dịch vụ cung cấp thông tin.

(7) Sử dụng dữ liệu trong hồ sơ hành chính phục vụ mục đích thông kê: Do chi phí tiền hành điều tra ngày càng tăng (do chi phí lao động tăng)

nên việc sử dụng số liệu thông kê thông qua hồ sơ hành chính đang là xu hướng toàn cầu. KOSTAT đang thiết lập cơ sở pháp lý (thêm điều khoản trong Luật Thông kê, Luật Thuế cho phép cơ quan thông kê yêu cầu cơ quan thuế cung cấp số liệu cho mục đích biên soạn số liệu thông kê). Phát triển cơ sở dữ liệu về số liệu hành chính; Thành lập ra 3 Vụ mới để thúc đẩy việc sử dụng số liệu hành chính. Bảo vệ thông tin cá nhân (thiết lập hệ thống mạng nội bộ để bảo vệ thông tin cá nhân, trong mạng nội bộ số liệu thông kê và số liệu hành chính được liên kết với nhau chặt chẽ).

(8) Định hướng của KOSTAT: KOSTAT sẽ thực hiện dịch vụ điều tra thông kê cho các cơ quan và tổ chức khác (tổ chức thuê điều tra). Về nguyên tắc, KOSTAT lập kế hoạch điều tra, thiết kế mẫu, thu thập dữ liệu, nhập, chỉnh sửa và biên soạn số liệu với tư cách là người đại diện cho tổ chức thuê điều tra. Tổ chức thuê điều tra sẽ phân tích dữ liệu để ra quyết định, phổ biến và công bố kết quả điều tra và tổ chức này có trách nhiệm trả tiền phí thuê điều tra.

Kết quả mong đợi: hỗ trợ một cách toàn diện cho việc phát triển thông kê quốc gia từ giai đoạn lập kế hoạch điều tra tới thiết kế mẫu, thu thập số liệu và thực hiện điều tra; phát triển dịch vụ thông kê theo yêu cầu của khách hàng nhằm hỗ trợ cho các chính sách của chính phủ một cách kịp thời; nâng cao độ tin cậy của thông kê quốc gia bằng việc sử dụng cơ sở hạ tầng của Tổng cục Thông kê Hàn Quốc và nâng cao chất lượng thông tin thông kê đang có.

(9) Đào tạo thông kê: Công chức khi được tuyển dụng vào các cơ quan nhà nước của Hàn Quốc (từ cấp trung ương đến cấp các địa phương) đều phải bắt buộc tham dự lớp kiến thức thông kê

ngắn hạn (2 tuần đến 16 tuần), điều đó thể hiện rõ vai trò của thống kê trong quản lý điều hành kinh tế-xã hội đất nước được xem trọng. Trẻ em từ bậc tiểu học đã có cơ hội tiếp cận với thống kê thông qua các giáo viên tiểu học được đào tạo thống kê, thông qua các trại hè thiếu nhi do ngành Thống kê tổ chức. Có hệ thống dữ liệu thống kê và phần mềm trên mạng, cho người dân tham gia tìm hiểu chính mình “Who am I?”. Khi tham gia nội dung họ quan tâm, họ có thể biết mình ở vị trí nào trong xã hội. VD: thu nhập, học vấn, sức khỏe.

Tóm lại, Dự án mới vận hành trong thời gian ngắn, nhưng đã có những kết quả ban đầu khá ấn tượng. Những kết quả ban đầu này là những tín hiệu cho phép tin tưởng Dự án sẽ thành công tốt đẹp. Tuy nhiên, để đảm bảo tính hiệu quả của Dự án, cần có hoạt động đánh giá tác động của Dự án, nhằm cung cấp những luận cứ thuyết phục cho việc thiết kế các Dự án tiếp theo với Hàn Quốc nói riêng và với các quốc gia và các tổ chức quốc tế./.